

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref
13/7865

Vår ref
13/1771

Dato
20.02.2014

Høringsvar - Rapport fra arbeidsgruppe som har vurdert brann- og redningsvesenets organisering og ressursbruk

Vi viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 13. desember 2013, samt vår e-post av 19. februar 2014. Vi er noen dager forsinket med vårt høringsvar, og beklager ulempen dette eventuelt medfører.

Landbruks- og matdepartementet (LMD) mener at "Brannstudien" på en god og oversiktelig måte utreder hvordan de samlede ressursene som blir benyttet i brann- og redningsvesenene kan benyttes best mulig og i samhandling med andre beredskapsaktører for å nå de nasjonale målene i St.meld. nr. 35 (2008–2009) om Brannsikkerhet.

LMDs kommentarer til "Brannstudien" er særlig knyttet til skog og utmark som brannobjekt. De samfunnsmessige konsekvenser av slike branner har tydelig fremkommet inneværende vinter med de store hendelsene på Frøya og Flatanger.

Vi vet at arbeidsgruppa besitter landets aller fremste kompetanse på skog- og utmarksbranner, og hadde derfor ønsket en noe bredere omtale av organisering og ressursbruk innenfor skogbrannfeltet i rapporten. LMD sine kommentarer til "*Brannstudien*" som fremkommer i denne høringen handler i det vesentlige om detaljer som kan bidra til å underbygge arbeidsgruppas hovedkonklusjon om viktigheten av større og mer robuste enheter.

Etter LMDs oppfatning burde skogbrann som fenomen vært diskutert mer inngående som et av flere kriterier for valg av organisasjonsmodell, da slike branner i særlig grad utfordrer brannvesenets organisering og ressursbruk. LMD mener at skog og

utmarksbranner er et utmerket eksempel på at større og mer profesjonelle enheter er nødvendig, noe vinterbrannene på Vestlandet og i Trøndelag med all tydelighet har vist. Slike hendelser kan true samtlige av de nasjonale målene i St. meld. Nr. 35 (228-2009);

- færre omkomne i brann,
- unngå tap av uerstattelige kulturhistoriske verdier,
- unngå branner som lammer kritiske samfunnsfunksjoner og
- mindre tap av materielle verdier

Vi håper derfor de kommentarer som presenteres i det etterfølgende kan bidra til ytterligere å styrke argumentasjonen for større og mer robuste brannvernsheter.

Konkrete innspill til teksten:

Skogbrannberedskap er omtalt flere steder i rapporten og spesielt behandlet i avsnitt 3.3.1 om "Skogbrannberedskap". Under avsnitt 1.6 "Forhold til andre utvalg og utredninger" savner vi omtale og evaluering av oppfølgingspunktene fra "Johnsen-utvalgets" rapport fra 2008 "Skogbrannberedskap og håndtering av den senere tids skogbranner i Norge" som ble laget som en konsekvens av sviktende skogbrannberedskap ved den store Frolandsbrannen i 2008.

Johnsen-utvalgets rapport påpeker viktigheten av fullt ressurspådrag i tidlig fase for å forhindre at små skogbranner utvikler seg til store og uhåndterlige hendelser av sektorovergripende karakter. Videre ville det vært naturlig å nevne konklusjoner fra klimatilpasningsmeldingen Meld. St. nr.33 "Klimatilpasning i Norge", som også underbygger risiko for økt frekvens av skog- og utmarksbranner som følge av klimaendringer, og som gjentar viktigheten av å følge opp Johnsen-utvalgets rapport.

"Fullt ressurspådrag" er en funksjon av responstid og innsats. Et lokalt brannvesen bør ha potensial til å være raskere på skadestedet enn et regionalt brannvesen, men denne fordelten blir lett redusert ved mangel på ressurser eller kompetanse til å håndtere slike hendelser. Vi mener slike avveininger i større grad burde vært diskutert i rapporten.

I rapportens "Del II" under "dagens situasjon" savner vi en omtale og evaluering av skogbrannhelikopterberedskapen under kapittel 2.2 "DSBs overordnede rolle". Punktet bør vurderes i forhold til Johnsen-utvalgets konklusjon om at "DSB gjennomgår skogbrannhelikopterberedskapen, og vurderer et system for opptrapping i perioder med særlig stor skogbrannfare. Likeledes bør behov for en tidligere innsetting av helikopter vurderes når skogbrannfareindeksen er høy". Dette må også sees i forhold til Johnsen-utvalgets oppsummering om at "Klimaendringer medfører at en forventer mer tørke og større skogbrannfare i deler av landet og at skogbrannsesongen vil forlenges".

En styrket helikopterberedskap vil være en naturlig konsekvens ved en omorganisering til mer regionale enheter. Økt tilgjengelighet og bruk av skogbrannhelikopter i brannens tidlige fase kan i noen grad kompensere for tap av responstid ved overgang fra lokal til regional organisering. Det kunne også vært nevnt i studien at ELS (enhetlig

ledelsessystem) opprinnelig ble utviklet som ledd i å styrke nettopp den nasjonale skogbrannberedskapen, og deretter valgt som ledelsessystem også for flere andre sentrale brann- og redningsenheter.

Under vurdering av skogbrannhelikopterberedskapen bør også beredskapssituasjonen for helikopter med stor løftekapasitet (3000 liter vannbøtte) vurderes i forhold til innleide småhelikopter med mindre løftekapasitet og effektivitet (1000 liter vannbøtte). Under kommunens rolle og ansvar på samfunnssikkerhetsområdet (Kap 2.4) savnes en omtale av skogbrannreserven i *"Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen" § 4-12 om skogbrannberedskap; "I områder hvor det er betydelig fare for brann i skog, skal brannsjefen i samråd med de lokale skogbruksmyndigheter organisere en særskilt reservestyrke for innsats ved slike branner. Slik reservestyrke skal øves for aktuelle oppgaver"*. Lokale skogbruksmyndigheter vil i denne sammenheng være ensbetydende med kommunale skogbrukssjefer/skogansvarlige. Mekaniseringen av skogbruket har ført til at det er færre skogarbeidere i skogen som kan bidra ved en skogbrann. Bøndene har også gjerne arbeid utenfor bruket, og derved lengre responstid enn da forskriften ble utformet. Det er i dag langt lettere å organisere en regional skogbranntropp av profesjonelle skogsarbeidere enn å organisere en kommunal skogbrannreserve bestående av lokal skogkompetanse. Samme moment burte også vært drøftet under 3.2.6 *"Utfyllende bestemmelser om kommunens organisering og dimensjonering av brann og redningsvesenet"*.

I avsnitt 3.3.1 *"skogbrannberedskap"* gis en overordnet oversikt over skogbrannberedskapen. Under dette punktet kunne vi ønske en omtale av hvordan Johnsen-utvalgets konklusjoner er fulgt opp, og en bredere omtale av skogbrannhelikopterets rolle i skogbrannberedskapen. Beredskapskonsekvenser som følge av skogbrannvarsel fra Meteorologisk Institutt (skogbrannfareindeks) burte vært nevnt i rapporten og tilsvarende utfordringer ved organisering og finansiering av skogbrannovervåkingstjenesten fra fly i regi av Norsk Aero Klubb (NAK) ved de ulike modeller.

Flyovervåking ved stor skogbrannfare bidrar til at branner lettere blir oppdaget i en tidlig fase før de utvikler seg til store og u håndterlige hendelser. Siden skogbrannovervåking ikke er en lovpålagt oppgave, er det utfordrende å sikre kommunal finansiering til slik beredskap. Skogbrannovervåkingen vil trolig bedre kunne ivaretas ved en regional organisering.

NAK sin flytjeneste for skogbrannovervåking er uteglemt fra avsnitt 3.4.3 *"Frivillige og private aktører"*, og forsikringsselskapet *"Skogbrand"* og næringsorganisasjoner i landbruket er heller ikke nevnt. Landbrukets maskinpark og tankvognkapasitet (gjødselspredere mv.) kan ha en helt sentral rolle ved store skog- og utmarksbranner, og ble utnyttet som vannforsyning ved brannene i Lærdal. Det bør diskuteres hvordan denne ressursen best kan ivaretas ved de ulike modeller.

Under punkt 5. "Utviklingstrekk" er klimaendringer totalt uteglemt fra analysen. Dette er etter LMD sin oppfatning rapportens eneste store svakhet. Viser igjen til Meld. St. nr.33 "Klimatilpasning i Norge" som også underbygger risiko for økt frekvens av naturkatastrofer og skogbrann som følge av klimaendringer og viktigheten av å følge opp Johnsen-utvalgets rapport. Beredskapsutfordringer ved klimaendringer kom tydelig frem inneværende vinter ved storbrannene i Lærdal og Trøndelag.

Fylkesmannens samordningsrolle er allerede etablert for å håndtere store hendelser, noe som også taler for en regional organisering da slike hendelser lett vokser ut av kommunenes kapasitet. I lys av at skog og utmarksbrannene i Trøndelag påførte samfunnet kostnader i størrelsesorden 400 mill kr, bør kanskje også konsekvensen av skogbrann i nasjonalt risikobilde (figur 30 i rapporten) evalueres?

Klimaendringer er så vidt omtalt i avsnitt 5.2.3, men også her savnes henvisning og forankring til Klimatilpasningsmeldingen Meld. St. nr.33 "*Klimatilpasning i Norge*". Konklusjonen om at klimaendringer vil føre til flere og mer kompliserte hendelser som vil kreve mer samhandling og kompetanse i brann- og redningsetaten, er så sentralt at det også burte vært løftet frem i sammendraget.

Under kapittel 8 "Forebygge" er forbyggende tiltak mot skog og utmarksbranner totalt fraværende enda slike branner rammer samtlige målsetninger i St.meld. nr. 35 (2008–2009) om *Brannsikkerhet*. Her burte NAK sin flytjeneste i kombinasjon med skogbrannfareindeksen til Meteorologisk institutt og § 8-2 i "*forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn*" vært diskutert i forhold til de ulike modellene. § 8-2 i forskriften omhandler regler for "*bruk av ild utendørs*" og anviser at "*i tidsrommet 15. april - 15. september er det forbudt å gjøre ild i eller i nærheten av skogmark uten tillatelse fra kommunen*". Dette regelverket er i høyeste grad brannforebyggende, men krever informasjon rettet mot skole og allmennhet.

Under kapittel 8.2 burte ulike organiseringsmodeller av skogbrannreserven i "*Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen*" § 4-12 om skogbrannberedskap; vært diskutert, og i avsnitt 8.3 "*Samarbeid med andre*" burte det vært knyttet noen kommentarer til hvordan landbrukets næringsaktører (kompetanse, maskin- og tankvognkapasitet) best kan utnyttes under de ulike organisasjonsstrukturer.

Under punkt 8.4.1 "*Informasjon og motivasjon*" savnes en omtale av de ulike modellens muligheter til å respondere på skogbrannfareindeksen til Meteorologisk institutt, f. eks i kombinasjon med skogbrannovervåking fra fly.

Avsnitt 9.3 omhandler responstid. Her er ikke utfordringer knyttet til skogbrann nevnt i det hele tatt, enda Johnsen-utvalget konkluderte med viktigheten av fullt ressurspådrag i tidlig fase.

Vinterens skog og utmarksbranner har vist hvor sårbare små lokalsamfunn kan være for store skog- og utmarksbranner. Dette burte også vært diskutert under avsnitt 9.4.7

”Oppgaver ved tilsiktede hendelser”. Koordinert tilsiktet innsats med ildspåsettelse i utmark vil under enkelte klimatiske betingelser kunne ramme sentrale samfunnsfunksjoner. Konsekvenser av dette er bare delvis illustrert i det nasjonale risikobildet i figur 30.

Vi savner også en omtale av landbrukets sikringsradio som en vesentlig ressurs i avsnitt 9.5 *”om nødalarming, samband og kommunikasjon”*, og hvordan denne ressursen best kan utnyttes ved de ulike organisasjonsmodeller.

På bakgrunn av de ovennevnte kommentarer kunne vi ønsket at skogbrannberedskap og andre store klimatiske hendelser hadde vært mer inngående diskutert både i kapittel 13 *”Analyse av modeller for organisering av fremtidens brann- og redningstjeneste”* og i kapittel 14 *”Dimensjonering av modeller for fremtidens brann- og redningstjeneste”*.

Ut over dette mener vi brannstudien er meget bra og at oppfølging av denne blir sentralt for brannsikkerheten slik den er beskrevet i St. meld. Nr. 35. (2008-2009).

Kontaktperson for høringsuttalelsen er: Jon Olav Brunvatne/Avdeling for skog og ressurspolitikk, tel. 49 165/915 41 715, e-post Jon-Olav.Brunvatne@lmd.dep.no .

Med hilsen

Kai-Ove Nauen (e.f.)
avdelingsdirektør

Iwona Romaniec Langdalen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer